

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/archiwa/pion-archiwalny-ipn/gdansk/przykladowe-dokumenty/36295,Sprawa-obiekto-wa-kryptonim-Jesien-70-dotyczaca-Grudnia-1970-r-na-terenie-wojewod.html>
27.02.2026, 14:24

[illegible]

Sprawa obiektowa kryptonim „Jesień 70” dotycząca Grudnia 1970 r. na terenie województwa gdańskiego

02.09.2016

Opublikowane wyżej materiały pochodzą ze sprawy obiektowej kryptonim „Jesień 70”. Zawierają: wniosek o wszczęcie sprawy obiektowej, protokół porozumiewawczy między przedstawicielami strajkujących zakładów pracy a władzami miasta Gdyni, plan fizycznego zabezpieczenia pogrzebów na terenie miasta Gdyni, notatkę służbową dotyczącą jednego z aktywnych uczestników rewolty grudniowej, ankietę osoby badanej, zdjęcia, kartę daktyloskopijną i notatkę służbową dotyczącą osoby inwigilowanej, fotografie wydarzeń Grudnia 1970 r., listy będące reakcją czytelników na artykuły prasowe (IPN Gd 003/14 t. 4, 35, 88, 90, IPN Gd 003/137 t. 3, 8, 16, IPN Gd 003/169 t. 11/1, IPN Gd 433/93, IPN Gd 433/101, IPN Gd 466/18, IPN Gd 466/31 - [wybór dokumentów z tych jednostek dostępny jest w formie zamieszczonego niżej pliku pdf](#)).

Akcja „Jesień 70” została uruchomiona zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych nr 00110/70 z dnia 9 grudnia 1970 r. Jej celem było „zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego w kraju oraz koordynacja działań jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych” w związku z planowaną przez ekipę Władysława Gomułki podwyżką cen artykułów spożywczych i opału. Po ogłoszeniu podwyżki doszło do wystąpień w wielu miastach kraju, z czego w Gdańsku, Gdyni, Elblągu i Szczecinie przybrały charakter robotniczej rewolty, która została krwawo stłumiona. W wyniku działań milicji i wojska śmierć poniosły oficjalnie 44 osoby, ponad 1000 zostało rannych, a ponad 2000 zostało zatrzymanych. Po stłumieniu wystąpień materiały zebrane w czasie akcji zostały włączone do zarejestrowanych na przełomie 1970 i 1971 r. spraw obiektowych kryptonim „Jesień 70”. Ich celem było „rozpoznanie źródeł i przyczyn, które doprowadziły do niezadowolenia wśród klasy robotniczej, spowodowały jej wyjście na ulice miast oraz przerw[ę] w pracy. Ustalenie inspiratorów zająć w zakładach oraz rozpoznanie ich powiązań ze znanymi w przeszłości osobami występującymi z pozycji antysocjalistycznej w celu poddania ich kontroli operacyjnej.” Kontroli operacyjnej, obserwacji i inwigilacji poddano ponad 2000 osób. Objęła ona nie tylko osoby aktywne w czasie strajków i wystąpień, ale także rodziny zabitych w Grudniu 1970 r.

Sprawy obiektowe o kryptonimie „Jesień 70” (dla każdego z miast zarejestrowano oddzielną sprawę) prowadzone były przez Wydział III KWMO w Gdańsku (jego zadaniem była ochrona gospodarki narodowej w zakresie kluczowych gałęzi przemysłu, ochrona rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, leśnictwa i przemysłu drzewnego, przemysłu lekkiego, handlu wewnętrznego i usług, ochrona środowisk naukowych, twórczych, kulturalnych i młodzieżowych oraz instytucji masowej informacji i propagandy, zwalczanie terroru i zorganizowanej działalności antypaństwowej, w tym nielegalnych związków i grup oraz zorganizowanych form wrogiej propagandy pisanej, czyli np. wydawnictw bezdebitowych), Wydział Służby Kryminalnej KWMO w Gdańsku i przez jednostki terenowe SB w Gdańsku, Gdyni i Elblągu. W lutym 1978 r. akta spraw zostały złożone w archiwum Wydziału „C” WUSW w Gdańsku. Jednakże jeszcze w 1980 r. przed obchodami 10. rocznicy Grudnia 1970 r. rodziny zabitych poddawane były kontroli operacyjnej w ramach tej sprawy.

Pliki do pobrania

[Sprawa obiektowa „Jesień 70” - wybór dokumentów \(pdf, 3.37 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)